

Starec je pa celo noč vzdihoval in ni trenutje zatisnil očesa, kajti sina in sinahe ni bilo nazaj. Kaj če so ju orožniki zadeli in umorili? O negotovost, o skrb, ti si hujša ko smrt!

Jadno je vzdihal starec k Vsemogočnemu, zunaj je pa tulila burja in Sava je divje šumela.

„Gospod, Gospod, zla nas oslobodi!“

* * *

Drugo jutro je bilo krasno in jasno. Komaj se je zaskvitlo, že je odšel starček k Savi, odpel drug čolnič in z velo roko veslal po razburkani Savi. Pa mu ni bilo treba dolgo iskati. Med vejevjem in grmičjem je zasledil domači čoln, prevrnjen. Od sina, sinahe in tujca pa ni bilo nobenega sledu. —

Solnce je ravno vshajalo krasno in veličastno, ko se je vračal starček k svoji koči. Pekoče solze so mu rosile po velem licu in kapale v motno Savo. Sam na svetu z nedoraslim vnukom, brez očeta in matere, to je bol, ki peče v dno srca.

In ko je prišel v osamelo kočo, snival je še nedolžni deček. Revež ni vedel, da je postal to noč sirota. Tedaj se skloni ded nad dečkom, ga poljubi na vedro čelo in vzdihne k Bogu: „Daj mi, Gospod moči, da zanj trpim in zanj živim!“

Solnce je prisvetilo v kočo in obsijalo poslednja dva njena stanovnika. Poslednja dva!

Angelar Zdénčan.

Ne norčuj se s svetimi rečmi!

Oj, črni vran je priletel,
Na prsi ranjencu je sél.

„Odpri oči, saj me poznaš,
Saj bil sem včasih ti pajdaš,

Saj bil sem prej tovariš tvoj:
Iz gnezda si me vzel s seboj,

Peroti mi prirezal si,
V temán me kot privezal si

In tleskal si z dlanjo ob dlan,
Ko mahal s krili sem zaman ...

Oj z Bogom, širni, temni gozd!
Oj z Bogom, jasni zrak, prostost ...!

Ko mati je domov prišla,
Nasprot si tekél ji: „Ha, ha,

Poglejte — v kotu črn menih
Sedi očij razsrjenih —

A tiho! Morda rad bi mir!
Morda bi čítal rad brevir!“

Mati se nasmejala je
„Spet kakšen vran!“ dejala je.

A jaz sem v kotu — črn menih —
Sedel otožen, trpel tih,

Kot da si prostosti ne želim,
Da v temnem kotu rad čepim.

A v krilih čutil sem krepkost
In v mislih plaval sem čez gozd ...

No, ker sem vedno „priden“ bil,
Zato sem vse vas preslepil;

Prostó sem smel se krétati:
Iz kota v kot se šétati ...

In skozi okno neki dan
Ostavlil svoj sem samostan ...

A ná — častiti prior moj,
Kako se snideva nocoj!

Oj, ti si moj dobrotnik bil!
Dve leti — ne? — si me živil.

Ne, dolžan ti ne bom ostal — —
Oči ti bodem izkljuval;

Ko pa z gostij se vračal bom,
Dolg majki tvoji plačal bom.

Ej, modro ima glavico
In dal ji bom zastavico:

Oj starka ti, z modro glavo,
Kaj ti bi rekla, kaj je to:

Na polju črn menih sedi,
In z živim mesom se gosti
In s tvojim mesom se gosti — —

Smiljan Smiljanič.

Opazujmo naravo!

1. Vetrovi.

c) Razne vrste vetrov.

Vetrovi imajo tudi razna imena. Navadno se imenujejo po oni strani sveta, od katerih prihajajo. Veter, ki piše od severa proti jugu, se imenuje severnik ali sever, nekateri mu pravijo tudi krivec. Veter, ki piše od juga proti severu, se zove južnik ali jug. Od vzhoda proti zahodu pišočí veter se zove vzhodnik, in njemu nasproti je zahodnik ali zapadnik. — Ker so pa ta imena še premalo natančna, rabijo se še vmesna; n. pr. veter, ki je mej severom in vzhodnikom, se imenuje severovzhodnik in slično drugi.

Pristaviti moramo pa temu važno opazko, da ta imena so opravičena le za trenotek, ko prihaja veter do nas, poprej ima v obče vsak veter drugačno smer; pota vetrov niso naravnostna, marveč bolj ali manj zakrivljena. V obče velja pravilo: veter na severni strani ravnika se obrača na desno, na južni strani pa na levo.

To si lahko razjasnimo tako-le:

Zemlja se zasučé vsak dan jedenkrat okrog svoje osi. Vsaka reč, ki je ob ravniku, se najhitrejšé pomika proti vzhodu, ker ravník je največji zemeljski krog in vsaka točka na njem mora izvršiti vso pot v istem času, kakor kaka točka na mnogo krajšem krogu blizo tečajev. Toraj se vsaka točka na površju zemlje pomika tem počasneje proti vzhodu, čim bližja je tečaju.

Ker se ozračje z zemljo vred vrti proti vzhodu, je izvestno tudi veter deležen tega premikanja. Veter, ki nastane v severnih krajih, se pomika s svojo silo proti jugu, a ob jednem ga tudi zemlja zanaša proti vzhodu. Vendar ta sila, ki ga vleče proti vzhodu, je v začetku še majhna in vsled vstrajnosti pridrží veter to počasno premikanje proti vzhodu še potlej, ko pride v take kraje, kjer se vsaka reč na površju zemlje že mnogo hitrejšé premika. Toraj imajo ljudje v teh krajih tak vtis, kakor da ne prihaja naš prvotni sever od severne, marveč bolj ali manj od severovzhodne strani. Ker hitrost pozemeljske površine raste proti ravniku, zato se tudi veter bolj in bolj zasukava na desno, na južni strani pa iz istega vzroka na levo. Toraj to, kar pri nas imenujemo sever, prvotno ni bil sever, marveč severozahodnik in naš severovzhodnik je bil začetkoma sever. Na to morajo vselej paziti oni gospodje, kateri vreme napovedujejo po vetrovih.

Poleg tega imenovanja pa še razločujemo: 1. stalne ali neprenehne, 2. perijodne ali redno se ponavljajoče vetrove in 3. neredne, večkrat tudi izredne vetrove.